

[P. Munch.]

Liv, vilde indføre den langt retfærdigere Valgmetode, som Andræ i sin Tid gennemførte herhjemme; men hvis man gik en saadan Vej, og hvis man saa med Hensyn til Udvalgelse af Personerne anvendte det belgiske System, som vi nu har antaget i vore Kommuner, efter at dette var prøvet og navnlig Erfaringer fra de store Kommuner indhentet i nogen Tid, er jeg tilbøjelig til at tro, at der kunde for en kommende Valgform dannes et Grundlag, som ikke vilde være urimeligt.

Med Hensyn til de Bestemmelser, der foreslaas for Landstingets Vedkommende, kan jeg egentlig nøjes med at henvise til, hvad der blev sagt af den ærede konservative Ordfører i Gaar. Det er jo ret sjældent, at vi fra vor Side er i det Tilfælde, men det er jo glædeligt, at ogsaa dette kan indtræffe. Forholdet er ganske utvivlsomt, at den — jeg føler mig overbevist om: i al Uskyldighed — indkomne Bestemmelse om 2 000 i Stedet for 1 000 i de forskellige Folketingskredse som Beregningsgrundlag for, hvor mange Valgmænd der skal vælges, i meget klækkelig Grad vil begunstige de store Partier paa de mindre Partiers Bekostning. Jeg kan ikke tænke mig andet end, at den højtærede Indenrigsminister straks vil sige: Ja, men det er jeg ogsaa aldeles villig til at forandre, det skal det ikke komme an paa, noget saadant har ikke været i min Tanke; og naar jeg nu faar regnet ud, at saadan vil Følgerne blive, tager jeg straks dette tilbage og gaar til den tidligere fastslaaede Ordning paa dette Omraade. Men allerede den nuværende Ordning er utilfredsstillende. Ved Valget i 1920 gav den Venstre 3 for meget, de Radikale 1 for lidt, de Konservative 2 for lidt, og et tilsvarende uretfærdigt Resultat vil den efter al menneskelig Sandsynlighed vedblivende give. Og dette forstærkes jo yderligere ved Valget af tingvalgte Medlemmer i Landstinget. Ogsaa her vil man imidlertid, selv om man ikke vil forlade de 1 000 som Grundtal, kunne bøde derpaa, hvis man ved Beregningen vil benytte den Andræske Metode i Stedet for den d'Hondtske Metode, naar man udregner Valgmandsfordelingen.

Jeg kan tænke mig, at den højtærede Indenrigsminister maa være forberedt derpaa, ogsaa advaret af den ærede Ordfører fra Partiet Venstre, at man vil sige til os: Ja, her staar De og taler de mindre Partiers Sag, men er det rigtigt at forfægte Opretholdelsen af en Valgordning, der giver saadanne Kaar, at de mindre Partier

overhovedet kan trives? Er det ikke bedre at lægge Valgordningen til Rette paa, at hele Kampen kommer til at staa mellem de rigtig store — og man vil jo gerne tilføje: rigtig stærke Partier, til Trods for at Verden nu en Gang er saadan indrettet, at Storhed og Styrke ikke altid helt falder sammen. Givet er det, at der er en Stemning oppe, som siger dette: Kan vi ikke netop ved at samle os i nogle enkelte store Partier opnaa større Handlekraft for Rigsdagen, og paa Handlekraft raabes der, og raabes der efter min Mening med Rette overfor det bestaaende politiske System i Danmark og i andre Lande. Jeg vil svare dertil, at jeg tror ikke paa det. Selv om vi naaede dertil, at man atter delte i alt væsentligt vor Rigsdag, vort Folketing da, mellem to store Partier, vilde der mon da komme mere Handlekraft? Man vender der oftest Blikket tilbage til svundne Tider, til det, man kalder Parlamentarismens Glanstid i England. Megen historisk Vildfarelse ligger deri, som jeg ikke her skal komme ind paa. Disse partimæssige Idealtilstande med Topartsystemet i Glans og Herlighed var mere til i Menneskenes Tankegang, naar de simplificerede det politiske System, de saa for sig, i Gengivelser egnede til at lette Forstaaelsen end i den Virkelighed, under hvilken Politikerne ogsaa i England i de Dage handlede. Men jeg ser ganske bort derfra. Det Topartsystem, der var visse Muligheder for i ældre Tider, var knyttet til en ganske bestemt social, politisk og kulturel Tilstand, nemlig den, at man havde parlamentariske Forsamlinger valgt praktisk talt af ret begrænsede Overklassekredse, enten fordi kun visse begrænsede Overklassekredse havde Valgret, eller fordi kun Overklassen var naaet til politisk Interesse. Indenfor disse Kredse, hvor ikke stærke sociale og økonomiske Modsætninger gjorde sig gældende, kunde man have to Partier, som man den Gang kaldte Anskuelsepartier: Bevægelsespartiet og Modstandspartiet var jo den sædvanemæssige Betegnelse for dem i lange Tider. Det kunde man have den Gang. Men alt dette døde, den Gang den almindelige Valgret blev til Virkelighed. Fra det Øjeblik den almindelige Valgret ikke blot blev indskrevet i Forfatningerne, men ogsaa blev anvendt derved, at de økonomisk mindre velstillede Klasser vaagnede til politisk Indsats og skaffede sig afgørende Stilling ved Deltagelse i de politiske Valg, da Stemmetallet steg op til 70—80 pCt. og deromkring, var alle Muligheder i den Henseende dermed tilintetgjorte. Thi da